

Krááá!

Kdysi dávno na jaře (červen 2019)

Osada havranů

V příjemném široce otevřeném údolí při ohybu potoka se krčí malá, chudá osada, podobná cikánskému táboru.

***

Většina chýší v osadě je postavena do kola. Skoro uprostřed návsi stojí mohutný dub s korunou po jedné straně bleskem uraženou. Nedaleko dubu je znát ve sněhu vypálené místo společného ohniště s rozestavenými kamennými sedátky. Dnes tu na poradním místě nikdo není. Obyvatelé vesničky se krčí u svých ohňů v bídnych zasněžených chýších, zalézající před zimou.

***

Totem, přisekaný a ozdobený dubový kmen, má zhruba podobu lidské figury s velkýma očima a dlouhým zobákovitým nosem. Po stranách jsou připevněna jakási křídla z lesního chvojí. Kupodivu dovedně jsou do sloupu vyřezány – pouhými kamennými nástroji – posvátné značky, které napodobují havraní stopy ve sněhu.

***

Rekonstrukce muže z pozdní doby kamenné

Náčelníkem osady byl sachem (volený rodový soudce), čaroděj v jedné osobě, vzimě oděn

do medvědí kožešiny a s velikou vyřezávanou holí v ruce.

***

Všichni v osadě strádali hladem (je krutá zima) a někdy den i dva dny nikdo nejedl. Poslední zásoby obilí byly úzkostlivě opatrovány v jámách, aby bylo na jaře co zasít. Ale i z těchto drahocenných zásob přidělil někdy sachem rodinám po čepici zrní, když hlad příliš krutě doléhal. Placka z rozemletého zrní, vodou zadělaná a v rozpálené jamce upečená, byla sváteční pochoutkou.

***

Ach, koroptev! To by byla lahůdka! Před několika dny uviděl pod lesem koroptví důlek. Hoch, zabrán vzpomínkou, roztáhl prsty u rukou – tolik koroptví se v důlku krčilo! Zvedly se do výše, když se přiblížil. Jedna koroptev nemohla letět, ploužila křídlem po sněhu a jen vyskakovala. Skočil po ní a v mžiku jí utrl hlavičku. Pak si teprve kořist prohlédl a viděl, že koroptev byla poraněna vránami. To pak byla pečínka!

***

Rekonstrukce vesnice z mladší doby kamenné

Hoch přinesl ještě třísek, co mohl unést, a přiložil na oheň. Několik polen bylo již v chýši přichystáno; vystačí hořet do rána. Dým se prodíral ven střechou, spletenou z větví a přikrytou kožemi. Vypadalo to, jako by chatrč hořela. Komína ani oken nebylo. Obyvatelé všech chatrčí si tak svítivají ohněm, nebo za lepšího počasí odhrnují závěsové kožešiny u vchodu do chýší.

***

Hochova lovecká příhoda ... Nejslavnější jeho kousek byl, když chytil medvědí mládě. Tehdy byl nejméně o hlavu menší než teď – a tak slabý, směšně slabý! Dnes by dovedl takové medvídko jinak popadnout! Ale tenkrát ho maličké medvídko zle zřídilo... Tak byl podrápán a zkrvácen, že řval až do večera. Štěstí ještě, že děda byl brzy hotov se starou medvědicí, a když ležela s jazykem vypláznutým, mohl skočit hochovi na pomoc.

Podle Eduard Štorch: Osada Havranů

Doba Osady Havranů

Eduard Štorch zasadil děj své knihy do mladší či pozdní doby kamenné a jako vždy do České kotliny, hlavním hrdinou udělal dospívajícího chlapce Havranpírka. Pojďme se podívat, jak svět Osady Havranů vypadal.

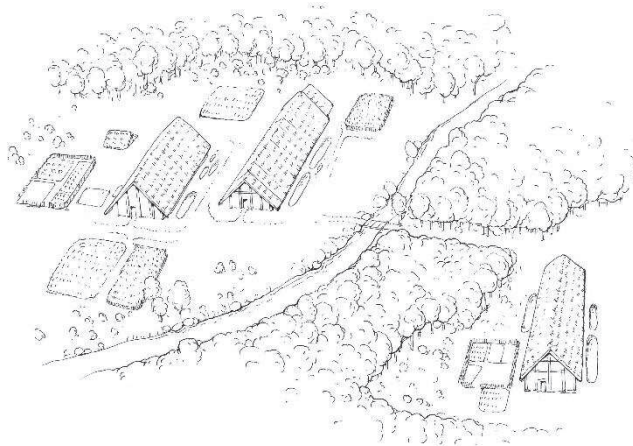

Život v mladší době kamenné

Doby ledové jsou již dávno minulostí a s poslední z nich zmizela i obří zvířata jako mamut, srstnatý nosorožec, nebo obří jeleni. Do té doby stepní krajina se mění v lesnatou, převažují listnaté lesy, jen v horách to jsou jehličnany. Z Blízkého východu se začalo šířit nové umění – obdělávání půdy. Tedy lesy jsou narušeny lidskou činností a jejich osadami. V Čechách totiž lidé používali jiný způsob obdělávání, část lesa pokáceli a následně spálili (vyžďářili). Taková půda pak dávala několik let vysoké výnosy, ale rychle se vyčerpávala, proto se osada za čas (asi 15 let) musela přestěhovat na nové místo. Hlavně pěstovali obilniny, kromě toho také chovali dobytek – krávy, ovce, kozy, ... Z obilnin se většinou drtila mezi kameny hrubá mouka, ze které se dělaly placky. To byla tehdy hlavní potrava, ale kromě toho stále lidé ještě chodili na lov a tím si doplňovali jídelníček. Jaká zvířata mohli lovit – jeleny, zajíce, divočáky, bobry, někdy i medvědy, dále různé ptactvo (koroptve, křepelky i některé dravce). Maso se hlavně peklo na ohni, ale již také vaří v hrncích.

Ke svému životu potřebovali nástroje. Jak napovídá název doby, jedním z hlavních materiálů byl kámen

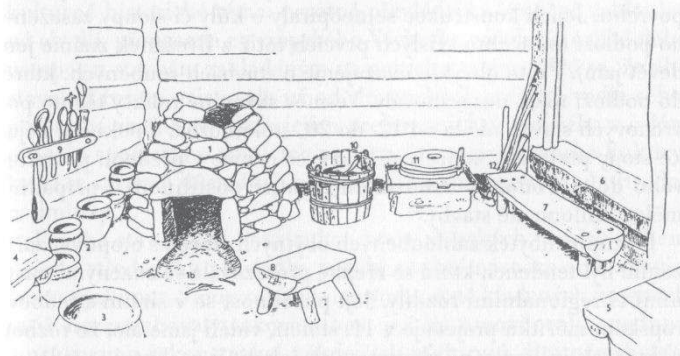
(v oblibě byl hlavně pazourek), z nějž se štípali hlavně čepele a další nástroje. Dále se užívalo dřevo a kosti, ze kterých byli lidé schopni vyrobit velmi precizní nástroje, např. i malé jehly na šití. Relativně novou záležitostí je výroba keramických nádob. A úplnou novinkou je v pozdní době kamenné zpracovávání prvních kovů – zlata a mědi. Jenže kovy neumí zpracovávat každý, jako ostatní materiály, takže jsou vzácné a drahé, a ne každý se s nimi setkal, proto nemusí znát ani jejich hodnotu. Lidé té doby se většinou odívají do oblečení tkaných z rostlinných vláken nebo z ovčí vlny. Kůže a kožešiny se již tak často pro výrobu oblečení nepoužívají.

Vesnice z mladší doby kamenné

Domy se v té době stavěly okolo kulové konstrukce. Stěny se vypletly proutím a vymazaly hlinou. Střechy bývaly z rákosu či slámy. Světlo a teplo zajišťoval otevřený oheň někdy i pícka, kouř z něj si musel najít cestu pod střechou, kde v čelech domu bývaly menší kouřové otvory. Komíny ještě nebyly známy. Oheň se udržoval po celý den a noc. Dům míval malá okénka, která se na zimu ucpávala, nebo zakrývala okenicemi (sklo ještě nebylo známo). Dost často přes zimu v domech s lidmi žila i jejich hospodářská zvířata, což napomáhalo udržování tepla. Ze stejného důvodu (teplo) byly někdy domy částečně zahloubeny do země – polozemnice.

Co tehdy lidé vyznávali, přesně nevíme, ale asi to byly různé přírodní síly. Štorch Osadě přisoudil jako hlavní nadpřirozenou sílu Velkého Havrana.

Archeologický pohled do interiéru obytné stavby v Březně. V rohu stávala pec, u ní jsou seskupeny nádoby, opodál se otáčel ruční mlýnek na obilí